

ЖИЛТІ, АЖИМА ЗІ ЛІТЕРАТУРЫ.

Nr. 26.

MERCURIU, 7. IULIU

1854.

ПЕТРУ РАРЕШУ.

Новель історікъ.

ДАНІА.

(Urmare.)

Каріозитатеа Domnii i, а ліві Черіннат ші а вчінілор, де а авзі реїчереа авантюре ліві Петръ, п'ял філтързіет а фі сатісфатъ, не кънд ліві Маласпіна іств жвпе се п'ярь прототипа ачелкіа че ера овіектыа доріг а въєтъреі сале. Дикопіцрат де аі съі, Петръ аз філченіт а історія а са тъмпларе: — „Штіді, zice elz, къ dopind de тълт а фаче о въпътоаре діл кодрвъ Тігечілві, т'ам філваркат къз аі меі компаніоні ші ам трекут dinkolo de лакъ. Норокъл не аз фаворат, де ам dat престе зп бо-връ, кареле демі пемеріт de съде-дуле ші de дадделе поастре, аз дікъ де ацвпсъ въртогре de а не атраце, пріп ріпі ші п'ярае діл decimea ачелві кодрвъ, зnde а са поліче не філеспі аз вртърі, аз ацвпсъ ші аз оборі, діл теззъл зпі кіотъ de въквріе ші de кънтекъл въчітвагі че аз ръснат діл тот кодрвъ. Остінеала ші аршида зілін не аз діндемнат а не реноза не талял зві різлеа, зnde ам оспътат мерінделе поастре. Не кънд компаніонії меі дормітав, ев дінтетів окії меі асвпра кврзлві апелор челор літніеzi, че ділтре првндз мовіндзссе, твртвраз зп че телапхолік, дар нз тързіз ана се тврзър de піште флорі, каре діл въкете легате, тречеа зп жос дінайтеа окілор шеi. Ачеле въкете, de тълъ отепеаскъ фъквте ші арвпкate не апъ, нз п'ятеа фі дікът зп септал твтъл аз вре зпні фінде п'ятимінде; дрент-ачеа, трезінд не компаніоні, не дасърътъ къ тоції діл съсъл апеi, ші п'ясте зп патрарз ацвпсърътъ ла о съхъстріе, ділтърітъ діл форма зпні

четъдзі, дісъ ани de міствітъ діл кодрвъ, дікът зпні ділтъмплареа п'ятеа се о дескопере зпні філтърін. Асгъ позіціе, фъчеа сігврапдіа съхъстриеi, де ачееа ші п'язіторії еi, компаніи de п'ядині жолдънари стрыні, петречеа з атвиче, прекват се веде ка ші тот de-a-вна, діл венкете ші діл сомніші зпні ділтъмплармат ста de нацъла поарта съхъстриеi. Септалва че аз dat къніi de венреа поастре, рънеде аз ацвпсъ шілъ діл кънтьріле de зnde, de o датъ аз ръснат вочете ші съспілірі дімпіръгоаре. Ділд ввєтъ п'янтре п'язіторії не жімьтате трезіді din comu, ам ресвътут аколо de зnde вінеа ачел реснєт, провокат de o счель трацікъ. Аіче зъчеа не зп стратъ о фетеа вътърълъ діл чеа din зртъ агоніe, пре зъптъ каре діл ценюкі пльнідеа ші се вочеа о жвпъ, каре пріп рзії тіл звіоасе къвінте, паркъ черка се реціе съфлетъл вътъръні, че ера апроапе а п'ярсі діспоереа чеа тврітоаре. Да ввєтъл ділтърърі теле діл кънтаръ, вътъръла, паркъ діквітъ, веžънд пе зп пекноскът імі zice: „Орі чіне ешті кредз къ D-зев те-аз трімес спре а тънтиі опорзъ ші віеада непоатеі теле, те жэр, діл п'ятеле челві de със, азъро de кврса діжтапълві челві таі крвдз аз Молдове! — Ачесте зікънд вътъръла ш'аэ dat съфлетъл ші тіл аз ітніс даторіе de а апъра пе асвпріта ла пічіоаре тоартеi. Ліпта, че се дікъієрасъ ділтре компаніонії меі ші ділтре п'язіторії съхъстриеi, аз гръбіт а тіа лікіраре, ам лізат не фетеа зешипітъ діл врадъ, ші къ арта діл тълъ тіл ам дескіс зп дрвт ділтре лігтъторії, ешінд din поартъ т'ам арвпкат по зп каl къ сарчіна тіа, ші зртъріт de зп сінгврз аркаш, ренеде т'ам ділрвмат пе къръріле пе каре ам веніт, п'ялъ аз ацвпсъ ла лакъ, зnde тъ аштента варка ші зп ліптраш. Ез п'ам кътпніл ділтре періко-ля че тъ зртъреа ші ділтре ачела ч'ємі ділфъ-доша о форгевъ пъсвъндъ пе лакъ, ші діл адевъръ

de ші як аспріте, totgví въптуа de за ръсърт
таи рънеде не ав тънат аіче, unde am denys асть
стрънть непорочітъ; dar чів'ї, каре'ї а ei історіе
житрістать, нв квноскв ка ші-вои."

Вреднічіа ші квражжал, че жи асть авантъръ ав
ведерат Петръ, деснре о парте ав вимпль de въ-
кспріе пе тъна са, ear desnre алта і ведера пе-
рікліле жи каре ел кв вштрінцъ се арзіка. Ас-
квлтъторії се тірас de асть історіе, каре дисъ
ръмась о енігъ пептъръ тоці. Німе, житре ачес-
тія нв се аръта кв таи таре лваре-амінте de кът
Маласпіра, кареле кв атендіе асквата тоате вор-
веле, ear кв окій черчата мішкъріле челе сперічъ
але жнелі, нв де тоате і се първ иъ іста есте
анѣм чел конфіндіг жпсърчнріе сале чеі крі-
мінале, жи каре денліа с'аі жпкредінгат, кънд
ферічннд'а деснре а лві гів'чіе въптоаре, афъ
de за дъпсвя кв кіар кв тъна са ав оворіт бо-
връл, ла каре okazie Маласпіна, фъкннд'се а
адміира ачеа тънъ пштернікъ, дескопері сенналд
квносквт. — Din ачест тінгт тоате тъсвріле вап-
дітълі дінтеа спре плініреа пелевіріе сале. Жп-
цългънд'а ацер за тінте ші жпдънвіт de жп-
сшшімі таи пресвс de стареа жи каре се афла, кв
атор de патріе ші кв dopingt а шіріреі ei, ав
къват прип ворве жпшаестріте ал адемені жи а
лві жпкредере. Житре алтеле лъзда позіція ла-
квлі Брэгіс ші а Галаділор, каре, съв o domnie
таи жпгріжтоаре дектъ ачеа а лві Стефънідъ, се
пштеа саче о політіе рівалъ а Венеціеі жи комер-
чія кв Оріентъ, ел пштъра фолосвя пшпштепілор
din контрактъ кв Анвепії, ші жпшіра твліе алт
ворве че ар фі кътешіт пе орі каре алт жнє; жисе
Петръ, копвіс кв релеле че съферед атвч патріа,
атът челе извліче кът ші торалеле, се тръцеав
de за стреіні, кв апевое асквата пе Маласпіна, ші
жпштата таи алес компатріюділор лві карактеръл
чел овіліт, ръпіторіз ші крвот, прип каре за стол
de Венеціені с'аі пштът саче органв крімелор лві
Стефънідъ. Din асть копворвіре, Маласпіна таи
твлі с'аі жпкредінгат de кътъ прімеждіе пштва
фі пептъръ Стефънідъ, ачест омв, de кареле нв се жп-
доеа кв ар фі зргіт пшпвя че вимплеа de темере пе
Стефънідъ, жи кът елт се ретрасъ жи о парте спре
a medita жи че мода съ пшв дп лвкрапе кріменвя съ.

Неквносквта, реставратъ de останеліле ші de
спіма съферітъ, тъпгъётъ de жпгріжтоаре матерінъ
а Domnіnei, жпчепв а квщета ла а ei нвозвъ позі-
ціе, ла оашенії че о жпкспцвраз ші ла вітгорівз
чено аштента жи асть сінгврътате. Кв тоате

ачесте а ei інітъ пътіміндъ нвас ръмас песімді-
тоаре ла фанта чеа ероікъ ші кавалерікъ, пріп
каре Петръ ав ствлт'о дінтре ході кв періколвя
відеі сале, предзвеа реснектъл ші жпгріжтоаре чеі
търтврісіа ел ші тмтъ-са, ші асть філантроніе,
че ера за вальсвя ті тъпгъере пептъръ съфлетъл
еі, ав фост тот о датъ ші за тотів нвозв de жп-
тристаре пептънд, днпре dopingt, а рекомпенса
о асеменеа фачеро de віне. Щі centiment de
інітъ, че жи інітъ і ръсъреа фъръ воea ei, се
жпвълвя de centimentъл звей даторпічъ реквон-
тингд кътъ за пе скар апред ші marinimtos. Деснре
алтъ парте Петръ, квірін de тіраме кіар de
фапта са, ведеа жи ачеа неквносквтъ о повледъ ші
за тістеръ, кареле търеа жи квітъ жпсемнтатеа ре-
слтатълі, а ei жнене, градіеа чеа de житрістаре
жпвоалатъ, ші вльпдецеле карактеръл ei, каре
таи алес жи асемене крізъ патралв се ведереазъ,
ар фі съвцнг-т ініма-са, деакъ квносквннд-се
атът de денпртат de треанта ei, нв ар фі квщетат
de жпдатъ ла тіжлоачеле, пріп денпніреа тъп-
тіріеа неквносквті, а меріта а ei сімпатіе. Конс-
трінсь ші ргатъ de Domnіna ші de Петръ а ле
еснєпе звікъл ші шірвя жптътилърілор сале, жп-
трервтънд deceорі кв лакрімі а ei історісіе; аз
зic: „А квноаште пштеле фаміліе теле нв ва
інтереса атъта ка соарта теа чеа пеферіче, каре
ав атрас асвпр'ші вершвніе дистръматъ а тіпа-
лілі церей. Інапа тъ кіеатъ, лісітъ de ташъ,
крешгем съв жпгріжтоаре вшпічіе теле, пе кънд
шірінтеле тез ав жпшпрдіт жи дісдераре соарта
твліор воері, карій черквз а се опшне пелевірілор
лві Стефънідъ ВВ. Фітвра теа авж пепорочіре а
плъчъ ачесті дистръмат, дар ne nіmerindі-се пічі
за тіжлок de корвіппер, пе кънд пегречеат кв
вшіка теа о поанте жи вісерікъ ла прівегіере, ла
вшіре кънд жпграсът кв дъпса жи леагнвя
(тръсвра) че пе аштента, каре жисе, преквт таі
тързів пе аш жпкредінгат, нв ера ал постгр, чи
ви стрънти жи а лві асемъпаре, ачеста кв ренецивне
не скоась din Хърльв жи компаніа вшпі стрънв,
кареле къльторінд поанте ші зіва бртътоаре пе
кондвсе жи ачеа съхьстріе, unde Стефънідъ жи
трішісе-се dece пропнпері; квтъ пептъ mine се
ва деспърді de доамна са ші тъ ва лві de codie.
Квтъ в'аш пштеа зггръві а теа дшрере, деснерадіе,
възіндіть жи гіарілв ачесті тіранв, ші пеаштеп-
тънд de піквіреа за ажторз. Кътре ачест въ-
гъпдецеле ші дшрерілв вшпічіе теле о adвсерь
жи о греа патінь, ав ръпз'о; съфлетъл ei жисе

амъпъ сворял съв пъпъ до тиңтвя кънд Провиденца, пріп ачест маринимос жъне ті' аз трімес тъптуре, дъсъ тъ тем ка фанта чеа вреднікъ съ пъ въ фіе de прімеждіе, тъ тем ка афънд dec пре а теа фъгъ, Стефъпіцъ съ пъ дескопере локъл петречерей теле ші пре тъптугъръл тез, кареле нестінтіт ар атраце асвръї үрціеа ші bendeta тіранылві, "Астъ історіеа аз віпплат пе тоці de діюшіе центръ жъна пеферіче, ші де одеріре асвра ачелві че віпплатъ къпа крімелор сале, Петръ джътъротат дъп градъл чел тай джълт, жъръ къ пъ ва ръмънэ певіндекат дъп асемене крімтъ плінітъ кътръ сочітате, ші тоці kompanionii съ аз жърат de а о апъра ші de а комлъкра de пліна еі тъптуре. Атвче de-o-датъ Черінат аз пропъс а о ашеза ші а о тістів дъп віла din аріпішвріле челе тай тъфоасе але лаквлі. Тоді търтврісіаз Ілеана інтересъл чел тай вів, ші пропъсеръ modzri de a acіgъра de джътърътъ а ei пе-тречерей, din каре чеа джътърътъ тъсъръ аз фос а о джъвесті дъп порт de юаръ. Domnina се джъстърчіпъ къ аста. Decnoind'o de стофеле челе de тъласъ, і dede о кътеше къ ал-тіде ші къ пзішорі късътъ пе ла поале, каре о джъчине къ о фотъ въргатъ de колор въпът, рошъ ші галъвъп. Пічоаріле і джъкълд' дъп опінче, ші първл каплълі, че ера дестръмат, ъл дресъ дъп въ копчіз къ корделе ші къ флорічеле джътрецесъте, еар дъп локъл чер-чейлор предвоасе, аlte de сімплъ філеграп, къ въ колан de пърцеле, джъчинеа гътъл ei, джъктъ пе dinaфаръ се пъреа къ ар фі о пъс-торіцъ de ла тънте. Ачест портъ, атът de deo-севіт de ачела дъп каре Ілеана ера denprincъ din копілъріе, о иріндеа de тінзне, спре а о асътъна de тог къ о пъсторіцъ токапъ, din чеата ачелор че къ търтеле лор еарна се дештінд ла ріна Дві-нъреі, пзі' лінсса de' кът сънінтьтатеа, скрісл ші кънтул doinei а ачелора фіпде Ферічіт! Възънд'o Петръ аша метаморфозатъ, към аз dopіt съ фіе еа джънвръ аша прекът се джъфъцома джайнтеа окілор съ чеи джъфокаді, атвче сентіментъл съ пъ ар фі поате вімотів de джътрецаре a інімі, че ар ревърса въ пзів елемент de тънгъре. Ілеана, каре тістівеа пзітеле фаміліе сале, пъ пзтеа аскъндє а ei повлецъ ші къ протекторі съ, че'ї търтврісеа чеа тай віе діюшіе, се конфітъзеа асвра тіжлоачелор къ тар пзтеа пеквонскътъ ачуне ла Хърльв. Еар дъп кънтул ei се окзпа дъп че мода ар пзтё търтврісі тъптугърълі а

са реквонштіпдъ. Пе кънд ачесте копворвірі вртав дъп черкъл фаміліе, Петръ, аквфвндат дъп гъндвріле сале, кънта о дистракціе дъп овіектеле din афаръ, дар аіче азвіріле decспре стареа чеа тікълоась а церей, decспре педрептъціе ші крімеле че пе тоатъ zіза се плінеав, атърав моментеле сале, тай алес къ, жъдекънд дзпре овіліреа пзблікъ, пъ преведеа піні въ тіжлок de джъдрептаре. Щеорі плангеа съ се денпъртезе дъп секрет д'інтре аі съ, съ се фврішеге пън' ла Съчевава, съ омоаре пе авторъл пепорочірі пзбліче, ші съ віндече афроптъл Ілеанеі, алте дъці кънта съ се джъролезе дъп вр'o оасте стрыіп: Болгаръ сеаэ Полопъ, ші къ ажъторъл стреіпш ші ал пзтероші лор дісцераці Молдовені, съ реалізете тъптуреа церей, еар апоі, съкчесъл джътреціндеі сале, че ар фі Ферічіреа патріе ші а са пропріе, дрепт тълцътіт їар теріта авторъл жъні пеквонскътъ. Къпрінс de ачесте планврі пзъкътъ, че'ї тенеав въ вілторіз допіт, Петръ се ашезъ съв арворъл чел ановс че къ а са коатъ веpde а фост вімбріт жънкъріле копілъріе сале, ші де ла кареле амъ реклата о оаръ de репаос.

Маласпіна, че пз'л скъпа din окі, възънд къ de аршица зімеі пекарії ші а лор каспічі ераз ретраші пріп колівеле лор, аз спіонат тіңтвя кънд ші Петръ ера адіпіт de comn, ші апоі, дзпре datina Italiанъ, джвокънд аўторъл Moldovei, пірчесе спре adoptіtъ, цінд тістіт въ пзтіпар джъненіат, еар de фауъ дъп тъпъ въ плік дъп форма кърдеі de дрѣт, къ сконс de ал репвне пріп въп сеаэ алт тіжлок. Дар въ джъперъ прівега асвра соартеі ачелві побілъ жъні, легънат de вісврі пзъкътъ, лзекареа de ші чіпъ а ліі Маласпіна; л'ав треziت.

Възънд апроане джайнтеа са фігъра чеа пеагъръ ші de ръв азгъръ, арпінзъндз-се de репеде тъпіе, се арвкът асвра ліі Маласпіна, препвіндз'i крітъ, ші nezmінгіг д'ар фі, съгръмат, deакъ ачеста пъ ар фі прегектат къ ар фі възът въ валағръ че се апроіеа de Петръ, ші де каре ел венінд д'ар фі тъптугіт, къ оказіеа терцерей сале ла Бісерікъ, зіnde авеа съ се роаде пептре конті-пзареа къльторіе сале ла Іергсаліт, дзпре кът търтврісеа а ліі карте de дрѣт, кареа спре ал джъкредінда, о джъфъшошъ ліі Петръ ка съ о четеасъкъ. Ачеста джъннесе тъна съ о іе, кънд Ілеана, че ешісъ din касъ, de десарте обсерва асть сченъ, се репеzi джътре дъпшиі стрігънд: „Нз ліі картеа есте джъненіат! Нз демзат Постел-

піквіл Тімпа ав къпътат дѣ ла вѣ спрѣвіс о асемене карте, шї четіндо ав аметдіг шї ав тѣріт пе лок! — Петрв респінсе картеа, шї пінд тѣпа пе пітнапірів, пе лок ар фі ділжнігіет пе Маласніна, деакъ фінда Ілеана пв ар фі ділвілпіт а лві фбріе. Ля ръкпетвя лві Петрв, орі чінє алтві арз фі ділпетріт de спаітъ, афаръ дѣ ачест пелевіт тѣрфаш, кареле, арзкънд-се діл ценівкі, іші фъчеа крвче, вътва тѣтвії, пльщеа, се цвра шї протеста а лві іночевцъ. Тоате ачесте ділсі пв ар фі продвс а лві скъпаре, деакъ вп евенімент май ділсептвторів пв ар фі ділтрервпіт астъ сченъ.

Къстодіа, че дѣпре datina ачедеі епохе пеци-
гире, де пе о ділпълдіме, прівегеа деспре ділпірсіеа Татарілор, фънд діл ачел тініт вп кіот пътрев-
зъторів, шї ділпітіївцъ къ din съсв венеа пе лак,
репеде пітнінд вп вас къ вътреle ділтінс. Ля
аззіреа ачестеі пеаштентате венірі, тот кътвіл ділпіріжіт се дѣпвіл ділт'ро кіліпъ, дар діл кътвіл
лві Петрв ръсърі idea: пв кът-ва васвя ачела съ
фіе ділкъркат къ ході, че въпав пе пепорочіта
Ілеанъ? Дечі, лъсінд пе Маласніна ділт'ро царте,
ръндіа а се свіа ларть, а апка тоді дързіле пі
арквріле лор, шї фъкв пе чеі май апроzi а лва пе
жвна діл теззл лор, шї а жвра къ вор апъра
пъпъ ла тоарте пе ачеса, пе каре Пропіеа,
ка пріп тініле о тъпітві шї о ділкредінгъ сві
апърареа локвіторілор лаквілі.

Дар Ілеана, каре пврта ділкъ ділтінпіріеа
спаімії свферіте, ка о твртврікъ, авіеа скъпать de
геареде вліблві, твпілатъ ла сінвя Dominiie, тре-
шървпінд, аштента резултатвя ачестеі пвогъ фор-
твні. Еакъ васвя се апропіе, шї афъл тоатъ
ділпопорареа діл о позідіе ресвейкъ, дар Чериат.
възънд къ дѣ пе катаргъ флатвра bandiera дереі,
а ръндійт пескарілор съ плече артеле ділпітіеа
ачестії семінал, сфънт фіекъріа Молдован. Атвп-
чea, діндатъ дѣ пе вас се дештінс пе вскад
Арташвя Шептелічі, пропъшіт дѣ вп стегар шї
зрват de mai твлді аркваші, къ тоате ачестеа піме
пв се діндоеа асвіра тісіеі ачестора, de ла domnia
лві Стефъпідъ пв птвеа веніалта декът асвіріеа
локвіторілор, вр'о пвогъ давіль, аг черері de
продвкте сев de віте, кввітвя ділсі de зварт: „Паче
вогъ бітепілор впні! ростітъ de Арташвя, астъ-

пъръ оарече ділпіріеа, шї ділвітъ квріосітатеа дес-
пре о веніре атът пе педепрінс. Атвпчэ Арташ-
вя зіце діл аззіреа твтвіла:

„Асквітаді оаменілор впні! Dірептатеа дереі.
адвпатъ діл Свчевъ, трімете кввіт de паче шї
де зварте ла тоді Боерії дереі, ла Mazilі шї ла
оаменії de оасте! — Се трыаскъ Dірептатеа,
стрігаръ тоді пескарії.

— Трыаскъ ръспівсь Арташвя, къ Domnua
дереі а репосат! — А ръпосат, твртвръ глоата
шї фъкънд-шї фіе-каре сімівл крвчеі, аг adaos;
Doamne eартъ'я къ твтл съпде а върсат!“

Аззіреа тіні евенімент аша дѣ пеаштентат
а кврінс пе тоді de mipare шї de спаітъ препвінд
mai тарі реіе дѣ квт ераз діл фантъ. Де-о датъ
Ілеана шї Маласніна фбръ кврінші de дозъ дес-
севіте сімілі, чеа ділтвіе п'а птвт асквінд а еі
въквріе къ аг скъпать de досъдіторія ei, еар чел
ал-доіле ділпітра діл квцет пре тоді zei інферналі,
къ пріп тоарте лві Стефъпідъ і с'аі кврмат о
каріеръ дѣ ла каре аштента съчеріш тънос, май
алес кънд ажкпесе а діслега о проблемѣт атът de
греа. Атвпчэ превъзънд кврсвя че птвтвя лві лв-
квріле, ар фі доріт а се депърта de аколо, май
найнте de а се десвьлі de tot астъ сченъ серіоась.
Спре а сатісфае квріосітатеа адвпъреі деспре
тоартеа жвпелві Domnіtorів, Шептелічі а істо-
рісіт діл сквртв крімеле челе крвтє къ каре с'аі
пътат ачест стрѣпепотв аг віртвославі Александру
I, а ділпірат вінтіміле че а просфорат патітіе
сале чеі ділпітате, фъкънд-се, пріп оторіеа
Хатманвлі Аргоре, вчігашв de пърінте, пріп dec-
дерареа впні таре птвтвр de воіері, пърінд аї
патріеі, тірап пріп ватцоквра содійлор шї фіч-
лор віртвоасе, діокът дѣпві че а ділпітінат de
ла дънсвя пе тоді компатріоді, певоі пе Doamna,
содія-са, а кврта імпетвя кріменілор сале, діл-
віпінд-я ла о чіпъ діл четатеа Хотінвл, діні
каре фантъ, ажкънд-се еа діласаші, с'аі осъп-
dit a escia (ръсъкимпъра) астъ фантъ ділкізънд-се
діл о съхъстріе пе тоатъ а еі віеадъ. Дар пре
кът зварте одъріре деспре пелевіріле Domnvl, май
пе атът ера miparea деспре квцетвя чел таріні-
тос аг Doamnei.

(Va urma.)